Il-Laqam Personali

Analiżi Lingwistika

Studenta:
Abigail Deguara

Tutur:
Dr Michael Spagnol

1. Daħla

F'dan l-artiklu nistħarreġ il-binja morfosintattika ta' numru ta' laqmijiet personali Maltin, ħafna minnhom meħudin mir-reġistru elettorali tal-1947. Fl-analiżi nħares lejn elementi formali fil-laqmijiet, bħall-artiklu jew il-prepożizzjoni *ta'*, li normalment jieħdu fil-bidu, u l-kategoriji grammatikali li jaqgħu taħthom. Fi kliem ieħor, f'dan l-istudju niffoka fuq laqmijiet b'komponenti lessikali li jistgħu jiġu analizzati u kklassifikati skont għadd ta' kriterji lingwistiċi.

2. X'inhu l-laqam

Skont Kennedy, il-laqam hu "nom propju li jirreferi għal xi individwu u li jvarja (imqar bi ftit) fl-istruttura mill-isem formali assoċjat ma' dak l-individwu" (652). Dan ifisser illi anke forom qosra mnisslin mill-isem jew mill-kunjom jitqiesu laqmijiet. Kennedy jgħid li ħafna drabi l-laqam jinħoloq għall-kumdità, u għalhekk jargumenta li l-konċiżjoni għandha tkun waħda mill-karatteristiċi tiegħu (667). Madankollu, jidher li ħafna nies jippreferu laqmijiet kreattivi, li kultant ikunu twal, għax jiddeskrivu lill-persuna li titlaqqam aħjar (Kennedy u Zamuner 392).

3. Xi nkiteb dwar il-laqmijiet Maltin

L-istudjużi Maltin jitkellmu dwar tipi differenti ta' laqmijiet. Ngħidu aħna, Bonelli jsemmi l-laqmijiet li jingħataw lill-komunitajiet Maltin fl-irħula u l-ibliet, bħal *Tal-Ħama* għall-Bormliżi u *Ta' Ċaċu* għal tal-Isla (35-36). Cassar Pullicino jelenka wkoll xi laqmijiet tal-komunitajiet Għawdxin, bħal *Tal-M'hemmix* jew *Il-Maltin* għal tan-Nadur ("Bejn raħal u laqam" 26), u jagħti xi għanjiet tradizzjonali li jsemmu wħud minnhom, bħal din li ġejja:

Ta' Ħ'Attard **is-Saraċini**
Ta' Ħal Lija n-nies **Twajbin**;
Sakranazzi l-Qriema kollha
Ħallelin iż-Żebbuġin
(Cassar Pullicino, "Bejn Raħal u Laqam" 24).

F'artiklu ieħor, Cassar Pullicino jsemmi l-laqmijiet tal-baned, tal-futbol u tal-politika, bħal *Tal-Agħma* għall-Banda Duke of Connaught f'Birkirkara, *Il-Ħallelin,* il-laqam tal-plejers Bormliżi, u *Tal-Buttuna,* il-laqam tal-Partit Kostituzzjonali ("Social Aspects" 91-93). Anke Agius jagħti xi laqmijiet ta' rħula, baned, partiti politiċi u partitarji tal-futbol, imma magħhom iżid il-laqmijiet li jingħataw in-numri fit-tombla, pereżempju *Tad-Diżgrazzji* għas-sbatax u *Is-Sorijiet Għarkupptejhom* għat-tnejn u għoxrin (206).

Xi riċerkaturi Maltin jagħtu informazzjoni storika dwar il-laqam. Scerri jgħid li l-kelma *laqam* ġejja min-nom *laqab* fl-Għarbi, li jfisser karatteristika tal-individwu jew kunjom (4). Fil-fatt huma ħafna dawk li jitkellmu dwar in-nisel ta' xi kunjomijiet mil-laqmijiet (Preca 639-640; Cassar Pullicino, "Social Aspects" 68; Calì 67). Preca, pereżempju, isemmi l-kunjom Cini mil-laqam *Ix-Xini* u Bonello minn *Bunell,* u jgħid li ħafna drabi din il-bidla kienet isseħħ minħabba li xi nutara kienu jagħtu xejra Latina jew Taljana lill-kliem li

jużaw f'kitbiethom, inklużi l-laqmijiet (639-640).

B'rabta mal-istorja, Briffa jikkwota lil Frazer dwar il-funzjoni tal-laqam fl-imgħoddi. Jgħid li kien jintuża flok l-isem biex jipproteġi lill-individwu milli jinħakem personalment, billi xi wħud kellhom it-twemmin li l-ħakma tal-isem tfisser ukoll ħakma tal-persuna (Briffa 18). Awturi oħra jsemmu żminijiet fejn il-laqam kien jintuża flimkien mal-isem, u mhux minfloku. Ngħidu aħna, Preca jgħid li fi żmien ir-Rumani tal-qedem, persuna kien ikollha erba' ismijiet u wieħed kien ikun il-laqam (626).

Minn fost il-funzjonijiet li għandu l-laqam personali, ir-riċerkaturi jagħtu importanza kbira lill-identità ċara u unika li l-laqam jipprovdi lill-individwi. U dan bir-raġun, għaliex il-Maltin tal-imgħoddi kienu jinqdew bl-istess ismijiet u kunjomijiet, u għalhekk kien biss l-użu tal-laqam li seta' jgħinhom jiddistingwu persuna minn oħra jew saħansitra razza sħiħa (Agius 3). Muscat saħansitra jqabbel il-laqam mal-GPS, bl-argument li dan iwasslek sal-bieb ta' dak li jkun bl-istess ħeffa u preċiżjoni (389).

Skont Briffa, il-laqam, bħala fenomenu soċjali, għandu funzjoni oħra, dik li jistabbilixxi relazzjoni ta' ħbiberija jew in-nuqqas tagħha (17). Jekk il-laqam ikun terminu ta' tifħir, faċilment jindika relazzjoni pożittiva bejn min ilaqqam u min jitlaqqam, mentri jekk ma jinħoloqx bħala ċajta, terminu li jmaqdar jew joffendi jista' juri l-oppost. Għal din ir-raġuni l-laqam iġib miegħu reazzjonijiet differenti skont xi jkun ifisser, hekk li wieħed isib kemm lil min jgħożżu u jiktbu wara ismu, kif ukoll lil min jieħu fastidju meta jissejjaħ bih (Scerri 5).

Xi studjużi Maltin jiffukaw fuq il-kontenut tal-laqmijiet u jikkategorizzawhom f'temi varji skont it-tifsir tagħhom. Fit-tabella li jmiss jidhru xi kategoriji li jsemmu awturi differenti, b'mod speċjali wħud marbutin ma' kwalitajiet fiżiċi u morali, billi dawn jissemmew ta' spiss fil-laqmijiet.

Tabella 1: L-Oqsma Semantiċi

Referenza	Kategorija	Suddiviżjonijiet	Eżempji ta' laqmijiet
Cassar Pullicino, "Social Aspects" 73-86	1) Ġisem	a) Partijiet tal-ġisem	Ta' Gedduma Tax-Xoffa
		b) Sbuħija	Tal-Ħelwa Tal-Pupa
	2) Moralità, virtuijiet u difetti	a) Imġiba morali	Tal-Ingann Tal-Kapriċċ
		b) Referenza għal individwi ta' natura kwieta	Tal-Bajju (l-Iblah) Tat-Twajjeb
	3) Flora	a) Pjanti u siġar	Ta' Ħarruba (Carrob Tree) Tas-Simara (Common Rush)
		b) Frott u ħaxix	Ta' Frawla Ta' Karfusu
	4) Flus, sinjurazzi u faqar	a) Referenza għal dawk li jberbqu flushom	Ta' Ħarbat Ta' Ħlielu
		b) Faqar	Ta' Marsusa Ta' Qaxqax Għadma
Lia, 127-128.	1) Dawk derivati minn kunjomijiet		Ta' Gefiru (minn Gaffiero) Ta' Dwanes (minn Inguanez)
	2) Dawk li ssawru fuq xi kelma li l-individwu jippronunzjaha differenti:		Ta' Ġanova (*diġà nafha* bid-djalett) Timprajter (typewriter)
Muscat, 395, 400.	1) Kuluri		L-Aħmar Il-Ħadra
	2) Ħjata		Buttuna Il-Manċott

Bejn wieħed u ieħor, minn ħamsa u għoxrin awtur li kitbu dwar il-laqam huma biss Cassar Pullicino, Muscat u Briffa li jqajmu d-diskors dwar elementi formali fil-laqmijiet. Fl-istudju preżenti nixħet dawl fuq dawn l-aspetti tal-laqam li ma ġewx daqstant diskussi. B'hekk, fit-taqsima li jmiss niddiskuti s-sejbiet li ħarġu mill-analiżi tat-teżina filwaqt li nirreferi għall-punti li jagħmlu dawn it-tliet awturi dwar il-binja tal-laqam.

4. L-Analiżi

4.1. Tipi ta' komponenti

Tul dan l-istudju ltqajt ma' tliet tipi ta' komponenti fil-laqmijiet. L-ewwel tip huma l-komponenti lessikali, jiġifieri kliem magħruf li jinsab fid-dizzjunarju, eż. *Tal-Fatati*[1], filwaqt li t-tieni tip huma dawk li m'għandhomx tifsira magħrufa, bħal *Tan-Nanoxka*[2] jew *Tal-Baswank*[3]. It-tielet tip huma magħmulin minn bażi lessikali u xi suffiss li mhux soltu jinhemeż magħha, eż. Ċfufu[4] (ċfuf + -*u*) jew *Tal-Vapura*[5] (*vapur* + -*a*). Dawn is-suffissi jidher li jista' jkollhom funzjonijiet differenti. Biex nieħdu wieħed bħala eżempju nistgħu ngħidu li s-suffiss -*u*:

- Jingħaqad ma' nomi u aġġettivi biex joħloq laqam, eż. *Ta' Barbettu*, jew biex jagħti sens peġġjorattiv lil-laqam, eż. *Karfusu* (Briffa 351).
- Jiżdied mal-bażi biex jindika d-diminuttiv jew l-akkrexxittiv fil-laqmijiet, kif, skont Cutajar (161), jagħmel f'xi kliem Malti.
- Possibilment jimmarka l-laqmijiet għall-maskil, speċjalment għaliex numru minnhom bis-suffiss -*u* jiffurmaw il-femminil biż-żieda tas-suffiss -*a* mal-forma kif inhi, eż. Tabib + u = Tabib**u**, Tabibu + a = Tabib**uwa**[6].

Kif indikajt fil-bidu tal-artiklu, fit-teżina niffoka fuq il-laqmijiet tal-ewwel tip. Dawn jerġgħu jinqasmu fi tnejn: uħud magħmulin minn kelma waħda, apparti l-artiklu u/jew il-prepożizzjoni *ta'*, eż. *Tal-Madum*[7] u oħrajn komposti minn żewġ kelmiet jew aktar, eż. *Is-Sold u Nofs*[8].

4.2. Iż-żidiet quddiem il-laqam

Kif nafu, bosta laqmijiet fuq quddiem jieħdu l-prepożizzjoni *ta'*, l-artiklu jew għaqda tat-tnejn. Skont Cassar Pullicino, hemm tifsira interessanti għal kull żieda: laqam bl-artiklu (eż. *L-Għannej*) jirreferi għall-ewwel persuna li tkun irċeviet din it-tikketta, mentri laqam bil-prepożizzjoni (eż.

[1] Sciberras p. 40. [2] Zarb p. 39. [3] Reġistru Elettorali - L-Imqabba. [4] Scerri p. 10.
[5] Scerri p. 29. [6] Tat-Tabibuwa - Sit: Rabat Malta [7] Vassallo p. 90. [8] Attard et al. p. 41.

Tal-Bdot) jidentifika l-kumplament tad-dixxendenti tagħha. Il-prepożizzjoni mal-artiklu tista' tirreferi għal min ikun magħruf bin-negozju (eż. *Tal-Ħut*), filwaqt li ma' laqmijiet patronimiċi u matronimiċi (eż. Ġanni ta' Pawlu) il-prepożizzjoni waħedha tikseb l-istess funzjoni tat-truf *-son, -sen* u *-vich* f'xi kunjomijiet barranin, bħal *Harrison, Petersen* u *Mitrovich* (Cassar Pullicino, "Social Aspects" 69-70).

Minkejja li mhix komuni, il-laqmijiet ġieli jokkorru mingħajr żieda fil-bidu eż. *Passaporti*[9]. Cassar Pullicino jgħid li dawn "għandhom il-poter li jimmultiplikaw permezz ta' suffissi diminuttivi" u bħala eżempju jsemmi xufier impjegat ma' tabib li tlaqqam *Tabibu*. Biss b'dan il-kumment ma jispjegax kif qed iseħħ il-proċess multiplikattiv u għalhekk ma jagħtix informazzjoni utli dwar il-laqmijiet ta' bla żieda (Cassar Pullicino, "Social Aspects" 70). Mir-riċerka li għamilt nemmen li dawn tal-aħħar jirrappreżentaw individwi u aktarx ukoll li jkunu jingħadu flimkien mal-isem, eż. Giuseppe *Passaporti*, ħalli dak li jkun jagħrafhom bħala laqmijiet.

Barra minn hekk, fl-istudju tiegħi ltqajt mal-okkorrenza doppja tal-prepożizzjoni *ta'*; xi ħaġa li, għalkemm Cassar Pullicino ma jsemmihiex, tidher f'xi laqmijiet komposti minn żewġ ismijiet jew minn isem u laqam, eż. *Ta' Ċensu ta' Wiġi*[10] u *Ta' Feliċ tan-Nar*[11]. F'dan il-każ, iż-żewġ prepożizzjonijiet juru li l-persuna bil-laqam hija magħrufa għal xi ħadd ieħor li jiġi minnha, bħall-ġenituri, il-mara jew ir-raġel.

Sforz dawn iż-żidiet, xi partijiet tad-diskors li ma jiħdux id-definitezza fil-Malti jidhru bl-artiklu magħhom fil-laqmijiet, eż. *Iċ-Ċalija*[12] u *Tas-Sant*[13], billi din it-tendenza sibtha l-aktar ma' nomi propji li juru ismijiet u kunjomijiet. Possibilment tiġri wkoll fil-każ ta' xi laqmijiet b'verbi, eż. *Tal-Laħlaħ*[14] għax, minkejja li xi kelliema jafuhom jingħadu bil-prepożizzjoni biss, fis-sorsi li fittixt sibt uħud minnhom imniżżlin kemm bil-prepożizzjoni waħedha u kemm bl-artiklu magħha.

Finalment, mill-kampjun ta' 700 laqam li ġbart jirriżulta li l-prepożizzjoni hija l-aktar żieda komuni mal-laqmijiet personali. B'hekk, skont id-definizzjonijiet ta' Cassar Pullicino, dan għandu jfisser li l-laqam f'Malta normalment ma jeħilx biss ma' individwu wieħed imma jinfirex għar-razza.

[9-11] Reġistru Elettorali - Il-Mellieħa. [12] Artiklu - Wirt Iż-Żejtun. [13-14] Reġistru Elettorali - Il-Mellieħa.
[15] Reġistru Elettorali - Ir-Rabat. [15] Reġistru Elettorali - Il-Mellieħa.

4.3. Partijiet tad-diskors fil-laqmijiet

Komponenti komuni fil-laqmijiet lessikali li ġbart huma:
in-nomi komuni, eż. *Ta' Widna*[15], u l-aġġettivi, eż. *Tat-Trux*[16]
in-nomi tal-aġent, eż. *Tal-Ħassiela*[17]
in-nomi tal-unità, eż. *Tal-Ġebla*[18]
in-nomi propji, l-aktar dawk li juru ismijiet personali, eż. *Ta' Ġamri*[19]
il-verbi, eż. *Ta' Belagħhom*[20]
il-parteċipji passivi, eż. *Tal-Imbierek*[21].
L-inqas li jidhru huma:
in-nomi tal-għodda, eż. *Tal-Minġel*[22], u tal-post, eż. *Tal-Armerija*[23]
in-nomi verbali, eż. *Tax-Xorb*[24]
il-parteċipji attivi, eż. *Ta' Nieżla*[25]
l-avverbi, eż. *Ta' Kullimkien*[26].
Li jmiss huma xi dettalji interessanti dwar partijiet tad-diskors rikorrenti fil-ġabra, partikolarment il-verbi, in-nomi u l-aġġettivi.

4.3.1. Laqmijiet b'verbi

Ħarsa lejn il-laqmijiet verbali f'dan l-istudju turi li l-maġġoranza tagħhom jinflettu fit-tieni u fit-tielet persuna tal-perfett (eż. *Ta' Siddejthomlu*[27] jew *Ta' Selaħ*[28]), filwaqt li l-ewwel persuna rarament tintuża mal-verbi li sibt. Jista' jkun li dan iseħħ għaliex normalment individwu ma jlaqqamx lilu nnifsu imma jingħata l-laqam minn ta' madwaru, b'mod dirett (it-tieni persuna) jew b'mod indirett (it-tielet persuna). Iltqajt ma' laqmijiet fil-perfett (*Ta' Ħaraq*[29]), fl-imperfett (*Ta' Jaħbat*[30]) u fl-imperattiv (*Onfoħlu*[31]). Xi verbi jkollhom il-pronomi mehmużin, tal-oġġett dirett (*Ta' Ħallieha*[32]), tal-oġġett indirett (*Ta' Doqqlu*[33]), jew it-tnejn li huma (*Ta' Saffarhielu*[34]).

4.3.2. Laqmijiet b'nomi jew aġġettivi

In-nomi u l-aġġettivi huma l-aktar żewġ partijiet tad-diskors li jintużaw fil-binja tal-laqmijiet. F'din it-taqsima nagħmel xi osservazzjonijiet fuq il-ġens, id-diminuttiv u l-akkrexxittiv.

Il-ġens grammatikali ta' dawn il-komponenti mhux bilfors li jkun jaqbel mas-suġġett li jirċievi l-laqam, jiġifieri mara jista' jkollha laqam fil-maskil, eż. *Tal-Ħanin*[35], u raġel jista' jġorr laqam fil-femminil, eż. *Ta' Perita*[36]. Madankollu, Cassar Pullicino jsemmi xi nisa li għax żwieġhom kellhom pożizzjoni għolja fis-soċjetà, ħadu l-laqam tagħhom mibdul fil-femminil, eż. *Il-Presidenta* għall-mara tal-President ("Social Aspects" 79).

---

[17] Briffa p. 146. [18] Reġistru Elettorali - Iż-Żejtun. [19] Sit: Rabat Malta. [20] Muscat p. 417. [21] Reġistru Elettorali - Iż-Żejtun. [22] Social Aspects p. 84. [23] Sciberras p. 40. [24] Reġistru Elettorali - Il-Mosta. [25] Scerri p. 23. [26] Scerri p. 18. [27] Briffa p. 273. [28] Scerri p. 25. [29] Sciberras p. 40. [30] Reġistru Elettorali - Il-Mellieħa. [31] Muscat p. 439. [32] Zarb p. 39. [33] Reġistru Elettorali - Il-Mellieħa. [34] Reġistru Elettorali - L-Imqabba. [35] Reġistru Elettorali - Il-Mellieħa. [36] Reġistru Elettorali - Il-Kalkara. [37] Hemm komponenti fil-laqmijiet li ma jistgħux jibdlu l-ġens grammatikali tagħhom biex jaqblu mas-suġġett eż. Tal-Bhima, nom fil-femminil li m'għandux forma ekwivalenti fil-maskil.

Muscat jargumenta li f'ċerti każi, jekk il-laqam tar-raġel jew tal-familja jkun fil-maskil, il-mara jew il-bint tista' tiret il-verżjoni femminili tiegħu (393), dejjem jekk il-komponent ikun jippermetti bidla fil-ġens[37]. Tkellimt ukoll ma' xi kelliema u kkonfermajt li din isseħħ. Però, ma kinux jafu b'każijiet fejn laqam ta' mara fil-femminil jinbidel għall-maskil meta jirtu r-raġel.

Tul it-tiftix tal-laqmijiet iltqajt ma' xi wħud li l-komponenti tagħhom sibthom kemm fil-maskil kif ukoll fil-femminil, eż. *Tal-Baruni*[38] u *Tal-Barunissa*[39]. Madankollu ma kellix informazzjoni kuntestwali dwarhom, jiġifieri, ma stajtx ngħid jekk iż-żewġ laqmijiet kinux ġejjin mill-istess familja, inkella jekk il-laqam bidilx il-ġens grammatikali meta l-mara ħaditu mingħand ir-raġel jew forsi bil-maqlub.

Kif diġà argumentajt, bosta laqmijiet b'nomi u aġġettivi jidher magħhom is-suffiss -*u*, u għalhekk, meta s-suffiss -*a* tal-femminil jiżdied mal-forma kif inhi, tidħol il-konsonanti dgħajfa *w*. Pereżempju, iż-żieda tas-suffiss -*a* mal-laqmijiet *Ta' Tiġieġu*[40] u *Ta' Frisku*[41] tifforma l-laqmijiet *Ta' Tiġiġuwa*[42] u *Ta' Friskuwa*[43]. Għaldaqstant, f'dawn tal-aħħar is-suffiss femminili jimmanifesta ruħu bħala l-allomorf -*uwa*, li minn kliem li ġeneralment ma jintużax (*tiġieġu, frisku*) joħloq kliem ġdid li tista' tgħid jintuża fil-laqmijiet biss (*tiġiġuwa, friskuwa*). Kultant, is-suffiss -*(w)a* jingħaqad anke ma' laqmijiet b'ismijiet propji u għal darb'oħra jifforma verżjonijiet li ma jintużawx jekk mhux f'dawn it-tikketti. Aktarx għaliex fejn is-soltu jissostitwixxi l-aħħar ittra tal-isem, is-suffiss tal-femminil fil-laqmijiet jingħaqad mal-forma li jsib u minn isem bħal *Lippu* jifforma laqam bħal *Lippuwa*[44] (minflok *Lippa*).

Fuq nota differenti, in-nomi u l-aġġettivi fil-laqam juru wkoll l-akkrexxittiv u d-diminuttiv. Tal-ewwel jinħadem fuq is-sistema konkatenattiva, eż. *Ta'* ***Bu***żaqq[45], mentri d-diminuttiv jidher kemm bil-mod introflessiv eż. *Tal-Ħbejża*[46], kif ukoll bil-mod konkatenattiv, eż. *Ta' Pepp****inu***[47]. Interessanti għaliex mal-laqmijiet bl-ismijiet, id-diminuttiv jista' jkollu l-iskop li jiddistingwi l-ġenerazzjoni żagħżugħa ta' familja mill-ġenerazzjoni adulta, għalkemm jista' jintuża b'mod differenti sabiex juri ċerta ħlewwa lejn dak li jkun. Flimkien mal-laqmijiet bid-diminuttiv, inkludejt oħrajn mhux

[38] Briffa p. 48. [39] Reġistru Elettorali - Marsaskala u Briffa p. 48. [40] Briffa p. 293. [41] Briffa p. 109. [42] Briffa p. 293. [43] Briffa p. 109. [44] Reġistru Elettorali - Ħal Għargħur. [45] Reġistru Elettorali - Ir-Rabat. [46] Scerri p. 16. [47] Reġistru Elettorali - Il-Mellieħa. [48] Briffa p. 150. [49] Briffa p. 176.

lessikali li jixbhuhom fil-forma eż. *Il-Ħuħina*[48] u *Ta' Knajpra*[49] għaliex nemmen li huma xhieda ta' kemm il-Maltin, forsi inkonxjament, japplikaw proċessi grammatikali huma u joħolqu kliem ġdid.

4.4. Laqmijiet komposti

Kif iddiskutejt fil-bidu, laqam mhux bilfors li jkun magħmul minn element wieħed imma jista' jkollu tnejn jew aktar. Il-lista li ġejja turi l-kombinazzjonijiet li sibt fil-laqmijiet komposti:

Kategorija Nom + Nom
- Tip 1: Nom propju + Nom komuni, eż. *Ta' Wenzu tal-Ħanut*[50]
- Tip 2: Nom propju + Nom propju, eż. *Ta' Ġanni ta' Apap*[51]
- Tip 3: Nom komuni + Nom komuni, eż. *Ta' Xkora Faħam*[52].

Kategorija Nom + Aġġettiv
eż. *Ta' Kelba Xiħa*[53], jew Aġġettiv + Nom, eż. *Big Joe*[54].

Kategorija Numerali + Nom
eż. *Ta' Seba' Rġiel*[55], jew Nom + Numerali, eż. *Ta' Biċċa Waħda*[56], jew Numerali + Numerali, eż. *Tas-Sebgħa u Għoxrin*[57].

Kategorija Verb + Nom
eż. *Ta' Ħala Flusu*[58], jew Nom + Verb, eż. *Tal-Linja Jaqbillek*[59].

Kategoriji varji bħal:
- Interjezzjoni + Nom, eż. *Ta' Ajma Xagħri*[60]
- Prepożizzjoni + Nom, eż. *Ta' Bla Snien*[61]
- Verb + Verb, eż. *Ta' Żommu Żommu*[62].

5. Għeluq

Din hi l-ewwel darba li sar studju dettaljat dwar l-istruttura morfosintattika tal-laqmijiet personali Maltin, għaliex kif diġà semmejt, il-maġġoranza tar-riċerkaturi Maltin jiffukaw l-aktar fuq it-tifsir tagħhom. B'hekk, din l-analiżi tgħin lill-qarrej sabiex jieħu idea ta' kif jifforma laqam, tal-komponenti varji li jista' jinbena fuqhom, kif ukoll tal-proċessi grammatikali li jistgħu jitħaddmu fih. Apparti minn hekk din ir-riċerka tqarreb lill-qarrej lejn mod ta' ħsieb partikolari, billi kull għażla fil-binja tal-laqam (bħat-tip ta' komponent li jintuża fih jew l-imġiba grammatikali tiegħu) tikxef tendenzi marbutin mal-użu soċjali tal-laqmijiet. Ngħidu aħna

[50] Muscat p. 426. [51] Reġistru Elettorali - Ħal Għargħur. [52] Scerri p. 30. [53] Sit: Rabat Malta. [54] Briffa p. 55. [55] Briffa p. 270. [56] Zarb p. 39. [57] Vassallo p. 90. [58] Attard et al. p. 38. [59] Vassallo p. 90. [60] Scerri p. 6. [61] Scerri p. 9. [62] Briffa p. 333.

fis-sezzjoni dwar il-laqmijiet verbali, semmejt li l-okkorrenza qawwija tagħhom fit-tieni u t-tielet persuna timplika li l-laqam ma tagħtihx lilek innifsek.

Madankollu, għad fadal ħafna xogħol xi jsir f'dan il-qasam. L-ewwel nett, jistgħu jsiru studji lingwistiċi dwar laqmijiet li mhumiex ta' individwi jew familji, imma li huma tal-ibliet u l-irħula (eż. *Tax-Xelin* għall-Islimiżi) jew tal-baned u l-forom assoċjati magħhom (eż. *Tal-Bagri* u *Bagristi*). It-tieni, tajjeb li jiġu studjati l-aspetti soċjolingwistiċi tal-laqam sabiex tinkiseb informazzjoni dwar il-firxa tal-laqmijiet f'lokalitajiet u kuntesti differenti, bħall-iskejjel, il-postijiet tax-xogħol, il-politika u l-ispettaklu. Possibilità oħra tkun li wieħed jistudja l-użu tal-laqam fost iż-żewġ sessi u fost kelliema t'etajiet differenti. Inkella tista' tiġi rriċerkata l-funzjoni tal-laqam fil-letteratura Maltija, ħalli dak li jkun josserva kif jinħolqu xi laqmijiet fittizji u jistħarreġ x'rabta jista' jkollhom mal-iżvilupp tal-karattri.

Biblijografija

Agius, Albert W. *Qwiel, Idjomi, Laqmijiet Maltin u trufijiet oħra*. BDL, 2004.

Attard, Anton, et al. "Laqmijiet mill-Birgu." *L-Imnara*, vol. 7, nru 26, 2002, p. 35.

Bonelli, Luigi. *Saggi Del Folklore Dell'Isola Di Malta*. Palermo, 1895.

Briffa, Charles. *Il-Laqmijiet Karkariżi Fil-Kultura Maltija*. Kunsill Lokali ta' Birkirkara, 2018.

Calì Bonnici, Rafel. "Il-Kunjom u l-Laqam fil-Folklor." *L-Imnara*, nru 3, 1980, pp. 66-68.

Cassar Pullicino, Ġużè. "Bejn Raħal u Laqam." *Leħen il-Malti*, nru 155-157, 1944, pp. 21-26.

---. "Social Aspects of Maltese Nicknames." *Scientia: a Quarterly Scientific Review*, vol. XXII, nru 2, 1956, pp. 66-94.

Cutajar, Fransianne. *Id-Diminuttiv u l-Akkrexxittiv fil-Malti*. 2018. L-Università ta' Malta, B.A. Unuri fil-Malti.

"In Remembrance of Iċ-Ċalija." *Wirt Iż-Żejtun*, wirtizzejtun.com/2011/03/23/inremembrance-of-ic-calija/. Aċċessata nhar il-21 ta' Novembru, 2018.

Kennedy, Robert. "Nicknames." *The Oxford Handbook of the Word*, editjat minn John R. Taylor. Oxford U.P, 2015, pp. 650-668.

Kennedy, Robert, u Tania Zamuner. "Nicknames and the Lexicon of Sports." *American Speech*, vol. 81, nru 4, 2006, pp. 387-422.

"Laqmijiet Rabtin." *rabatmalta*, www.rabatmalta.com/?page_id=2403. Aċċessata nhar it-3 ta' Marzu, 2019.

Lia, Carmen. "Dawk l-Imberkin ta' Laqmijiet fl-Imqabba ta' Dari u Llum." *Programm tal-Festa Titulari Santa Marija Mqabba*, 2004, pp. 127-128.

Muscat, Jimmy. *Il-Mellieħa: Lemħa Lejn Ġrajjietha*. L-Awtur, 2015.

Preca, Annibale. *Malta Cananea, ossia, Investigazioni Filologico-Etimologiche nel Linguaggio Maltese*. Alf. M. Galea (Tipo. Del Malta), 1904.

"Reġistru Elettorali", *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta*. Ġunju, 1947.

Scerri, Victor. *Laqmijiet fin-Naxxar*. 1997.

Sciberras, Arnold. "Laqmijiet minn Ħal Qormi." *L-Imnara*, vol. 9 (1), nru 32, 2008, pp. 40-41.

Vassallo, Joe. "Il-Laqmijiet fil-Mellieħa." *L-Imnara*, vol. 8 (2), nru 29, 2005, p. 89.

Zarb, Tarcisio. "Il-Laqmijiet." *Bejtiet il-Lingwa: Aspetti ta' Lingwa fil-Folklor Malti, Dipartiment tal-Informazzjoni*, 1999, pp. 38-40.